

हवामान आधारीत कृषि सल्ला
ग्रामिण कृषि मौसम सेवा, ए.एम.एफ.यु., इगतपुरी,
विभागीय कृषी संशोधन केंद्र, इगतपुरी, जि.
नाशिक.

दूरध्वनी : ०२५५३ २४४०३२

ईमेल: igatpuri.amfu@gmail.com

९३) हवामान अंदाजावर आधारित कृषी सल्ला समितीची साप्ताहिक बैठक दि.१८.०२.२०२५

जिल्हा : नाशिक

मागील आठवड्यातील हवामान (१२/०२/२०२५ ते १८/०२/२०२५)							हवामान घटक	पुढील पाच दिवसांचा हवामान अंदाज (१९/०२/२०२५ ते २३/०२/२०२५)				
१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	दिनांक	१९	२०	२१	२२	२३
०.०	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०	पाऊस (मिमी)	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०
३२.५	३३.०	३१.८	३१.८	३३.२	३३.५	३४.७	कमाल तापमान (अं.से.)	३४	३५	३४	३३	३३
८.८	१२.५	१६.५	१२.२	१२.२	१४.४	१६.२	किमान तापमान (अं.से.)	१४	१४	१५	१३	१३
निरभ्र	निरभ्र	निरभ्र	निरभ्र	निरभ्र	निरभ्र	निरभ्र	ढग स्थिती (आकाश)	निरभ्र	अ:ढगाळ	अ:ढगाळ	निरभ्र	अ:ढगाळ
७४	५७	६१	६४	७४	७५	६५	सकाळची सापेक्ष आर्द्रता (%)	६७	५५	५०	४८	४४
२३	२३	२५	१८	२८	२१	२०	दुपारची सापेक्ष आर्द्रता (%)	१५	१४	१३	१३	१२
३.३	३.८	६.१	४.८	३.८	३.१	४.३	वाऱ्याचा वेग (किमी/तास)	४	४	३	५	६

हवामान अंदाजावर आधारित कृषी सल्ला

पीक	अवस्था	कृषि विषयक सल्ला
हवामान सारांश		पुढील पाच दिवसांचा अंदाज लक्षात घेता हवामान कोरडे राहण्याची शक्यता आहे. आकाश पुढील पाच दिवस निरभ्र राहील. तसेच कमाल तापमान ३३-३५ डिग्री सें. व किमान तापमान १३-१५ डिग्री सें. दरम्यान राहण्याची शक्यता आहे तसेच वा-याचा वेग ३-६ कि.मी/तास या दरम्यान राहण्याची शक्यता आहे.
सामान्य सल्ला		वेलवर्गीय भाजीपाला पिके आच्छादन आच्छादनामुळे शेतामध्ये झाडांजवळील जमिनीचा पृष्ठभाग झाकला जातो. त्यामुळे पाण्याची बचत होऊन उत्पादन वाढण्यास मदत होते. ओलावा टिकून राहिल्यामुळे २५ ते ३० टक्के पाण्याची बचत होते. हवा खेळती राहून मुळांच्या सुटढ वाढीसाठी माती सशक्त होते. बीज उगवण क्षमतेत वाढ होते. वेलवर्गीय भाजीपाला पिकांमध्ये काकडी, कलिंगड, खरबूज या पिकांमध्ये आच्छादनाचा वापर करतात. त्यामध्ये पॉलिथीन मल्च, गवत, पालापाचोळा इत्यादी वापरता येते. त्यामुळे फळांचा जमिनीशी संपर्क येत नाही, त्यामुळे ती खराब होत नाहीत. याशिवाय जमिनीतील पाण्याचे बाष्पीभवन कमी होण्यास मदत होते, तणांवरही नियंत्रण मिळते.
संदेश		जनावरांच्या चा-यासाठी ज्वारी, मका व बाजरीची फेब्रुवारी मध्ये पेरणी करावी. पाण्याच्या उपलब्धतेनुसार उन्हाळी चारा पिकाची लागवड करावी.
रबी ज्वारी	पकतेची अवस्था ते काढणी / साठवणूक	ज्वारीचे पीक जातीपरीत ११० ते १३० दिवसांत काढणीस तयार होते. ज्वारीच्या दाण्याच्या टोकाजवळ काळा ठीपक्याचे लक्षण दिसताच ज्वारीची काढणी म.फु.कृ.वि. राहुरीद्वारे विकसित सुधारित अवजारे फुले ज्वारी काढणी यंत्राने करावी व ८ ते १० दिवस कणसे उन्हात वाळवून मळणी करावी. धान्य उफणनी करून तयार झाल्यानंतर, त्याला साठवणुकीपूर्वी पुन्हा उन्हात वाळवावे. साधारणतपणे ५० किलोची पोती भरून ठेवल्यास, पुढे बाजारपेठेत विक्री करणे सोपे जाते. म.फु.कृ.वि., राहुरीद्वारे विकसित सुधारित फुले ज्वारी काढणी यंत्र हाताने ज्वारी मुळासह उपटणे कष्टदायक असते. तुलनेने कमी कष्टात ज्वारी काढता येते. बागायती तसेच कोरडवाहू ज्वारी मुळासहित काढण्यासाठी उपयुक्त ज्वारीच्या ताटाची जाडी कितीही जास्त असली तरी या यंत्राद्वारे सहज शक्य होते. वजनाला हलके (२.१ किलो) असल्याने उचलून नेणे सोपे व वापरासाठी सुलभ यंत्राची कार्यक्षमता ८ ते १० गुंठे ज्वारीची ताटे प्रति दिन
उन्हाळी बाजरी		आंतरमशागत व तण नियंत्रण पेरणीपासून सुरवातीचे ३० दिवस शेत तण विरहित ठेवणे गरजेचे असते. याच कालावधीत तण व पिकामध्ये हवा, पाणी, अन्नद्रव्ये आणि सूर्यप्रकाश मिळविण्यासाठी स्पर्धा होत असते. दोनवेळा कोळपणी व गरजेनुसार दोनवेळा खुरपणी करावी. मजूरटंचाई असल्यास, पेरणीनंतर परंतु पीक उगवणीपूर्वी अॅट्राझिन (५० डब्ल्यूपी) ४०० ग्रॅम प्रति एकरी प्रति २०० लिटर पाण्यात मिसळून जमिनीवर सम प्रमाणात फवारणी करावी. उन्हाळी बाजरी पिकाला उर्वरित ४५ किलो नत्र २५ ते ३० दिवसांनी खुरपणी केल्यानंतर द्यावे.

हवामान आधारीत कृषि सल्ला
ग्रामिण कृषि मौसम सेवा, ए.एम.एफ.यु., इगतपुरी,
विभागीय कृषी संशोधन केंद्र, इगतपुरी, जि.
नाशिक.

दूरध्वनी : ०२५५३ २४४०३२

ईमेल: igatpuri.amfu@gmail.com

गहू	लॉब्या लागणे ते लॉब्यांमध्ये दाणे भरण्याची अवस्था	उशिरा पेरणी केलेल्या गहू पिकाला जास्त काळ उष्ण तापमानाचा सामना करावा लागणार आहे. त्यामुळे या पिकाला दर पंधरा दिवसांच्या अंतराने पाण्याच्या पाळ्या घाव्यात. म्हणजे एकूण काळात पाण्याच्या ५ पाळ्या (नियमित ४ अधिक अतिरिक्त १) घाव्या लागतील. पाण्याच्या दोन पाळ्यांदरम्यान जास्त अंतर राहणार नाही, याची काळजी घ्यावी. कारण जमीन कोरडी पडल्यास उंदरांचा त्रास होण्याची शक्यता असते. वाढीच्या विविध अवस्थांमध्ये फवारणीच्या माध्यमातून विद्राव्य खतांची फवारणी करावी. पेरणीनंतर ५५ व्या व ७० व्या दिवशी १९:१९:१९ हे विद्राव्य खत २० ग्रॅम प्रति लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी.
रब्बी मका	दाणे भरणे ते पक्कतेची अवस्था	मका पीक पाण्याच्या ताणास संपूर्ण कालावधीमध्ये संवेदनशील असल्याने पाण्याचा ताण पडू देऊ नये. मका पिक दाणे भरण्याच्या अवस्थेमध्ये असताना कमी अंतराने भरपूर पाणी द्यावे.
उन्हाळी भुईमुग		पेरणी नंतर चाळीस दिवसापर्यंत पीक तणविरहित ठेवावे. त्यासाठी वेळोवेळी कोळपणी व खुरपणी करावी. पेरणी नंतर ओळीत अंतर आढळून आल्यास बी टाकून ताबडतोब नांगे भरावेत.
हरभरा	काढणीची अवस्था	हरभरा पिकाच्या वाणांची पक्कतेनुसार काढणी व मळणी करावी. हरभरा उन्हात वाळवून कोरड्या व हवेशीर जागी साठवणूक करावी.
द्राक्षे		काळ्या बुरशीची लागण साधारणतः फेब्रुवारी ते मार्च या महिन्यांमध्ये आढळून येते. काळ्या बुरशीच्या प्रादुर्भावामुळे पानांवर व मण्यांवर काळ्या रंगाची पावडर दिसून येते. त्यामुळे द्राक्षांचा दर्जा खालावतो व निर्यातीस अडचणी येतात. प्रादुर्भावग्रस्त बागांमधील प्रादुर्भाव झालेले घड, सिलिकॉनयुक्त सरफॅक्टन्ट ०.३ मि.ली प्रति लिटर पाणी या प्रमाणे द्रावण करून धुऊन काढावेत.
डाळिंब		अंबिया बहर (जानेवारी-फेब्रुवारी बहर नियमन) बागेची अवस्था: १००% फळधारणा आणि फळवाढ मशागत कोवळी फूट अधिक असेल तर कोवळे शेंडे खुडावे. फळधारक फांद्यांना आणि झाडांना बांधून आधार द्यावा. जेव्हा फळ लिंबू आकाराचे किंवा १०० ग्रॅमचे असेल तेव्हा ऊन चट्टा (सन स्काल्ड) टाळण्यासाठी फळे संरक्षक पिशवीने किंवा झाडांची पूर्ण ओळ क्रॉप कव्हरने झाकावी.
आंबा		सिंचन वाटाणा ते सुपारी आकाराची फळधारणा झालेल्या बागेतील फळांची गळ कमी करण्यासाठी, पाण्याच्या उपलब्धतेनुसार १५० ते २०० लिटर पाणी प्रति झाड याप्रमाणे १५ दिवसांच्या अंतराने पाण्याच्या तीन ते चार पाळ्या घाव्यात. झाडाच्या बुंध्याभोवती गवताचे आच्छादन करावे. नवीन लागवड केलेल्या आंबा कलमांना हिवाळ्यात पहिल्या वर्षी आठवड्यातून एकदा तर दुसऱ्या वर्षी पंधरा दिवसांतून एकदा व तिसऱ्या वर्षी महिन्यातून एकदा प्रत्येक कलमाला दोन बादल्या (३० लिटर) पाणी द्यावे. उन्हाळ्यात पाणी वरीलप्रमाणेच परंतु दोनवेळा (दुप्पट मात्रा) द्यावे. जागेवरच रोपे वाढवून (In situ) त्यावर कलमे केल्यास त्यांना पाणी द्यावे लागत नाही. ओलावा टिकवून ठेवण्यासाठी आंबा कलमांना केलेल्या अळ्यामध्ये गवताचे आच्छादन करावे.
कांदा		रोंगडा हंगामातील कांदा काढणीस तयार झाला असल्यास तीन आठवडे आधी कांद्याचे पाणी बंद करावे. रबी हंगामातील कांदा पीक दोन महिन्यांचे झाले असल्यास नत्र खताचा दुसरा हफ्ता द्यावा व पीक स्वच्छ ठेवावे.
टोमॅटो		उन्हाळी टोमॅटो पिकास खतांचा दुसरा हफ्ता द्यावा व पीक संरक्षणाचे योग्य ते उपाय योजावेत. आवश्यकतेनुसार अन्नद्रव्यांचा वापर करावा. रबी हंगामातील टोमॅटो पीक फुलोरा अवस्थेत असल्यास खुरपणी करून शेत स्वच्छ करावे व खताची मात्रा द्यावी. टोमॅटो पिकास आधार देण्याचे काम पूर्ण करावे.
पशुधन (गाय, म्हैस इ.)		कासदाह टाळण्यासाठी घावयाची काळजी गाभण गार्ड-म्हशीला आटवताना प्रादुर्भाव आत राहून गेल्यास तो जिवाणूंचा वाहक बनतो. तर काही गार्ड संसर्ग दाखवत नाहीत आणि अदृश्य कासदाहाला आमंत्रण देतात. म्हणून गार्ड-म्हशीला आटवताना लॉन्ग अॅक्टिंग प्रतिजैविके वापरून गाय आटवावी. एकदा कासदाह सुरु झाला की, प्रतिजैविकांना कमी प्रतिसाद मिळतो. परंतु कासेतील लॅक्टोफेरीनमुळे गाय जीवाणूवाढीला प्रतिबंध करते. तरीही काही जीवाणू सुप्तावस्थेत उरले असल्यास विल्यानंतर एका महिन्यात कासदाहाचे प्रमाण वाढते. म्हणून गार्ड-म्हशीला आटवतानाचे १५ दिवस स्वच्छतेची काळजी घ्यावी. पशुआहारात झिंक. बायोटीन. सेलेनियम. जीवनसत्त्वांचा वापर करावा. गार्ड-म्हशी बसण्याच्या जागी राख, वाळू, लाकडाचा भुसा, मुरूम, गाव्हांडा इत्यादींचा वापर करावा.

हवामान आधारीत कृषि सल्ला
ग्रामीण कृषि मौसम सेवा, ए.एम.एफ.यु., इगतपुरी,
विभागीय कृषी संशोधन केंद्र, इगतपुरी, जि.
नाशिक.

दूरध्वनी : ०२५५३ २४४०३२

ईमेल: igatpuri.amfu@gmail.com

शेळी	<p>फेब्रुवारीमधील शेळ्यांतील व्यवस्थापन गाभण शेळ्यांना चार-सहा आठवडे अगोदर खुराक वाढवावा. विण्याअगोदर दोन-तीन आठवडे गाभण शेळ्यांचे जंत निर्मूलन करावे. एक वर्ष वयाच्या नर करडांचे पशुवैद्यकाकडून खच्चीकरण करावे. शेळी विण्याच्या नोंदी, करडांची स्वच्छता, नाळ कापणे, जन्मतःचे वजन करणे, नवजात पिल्लांना चीक पाजवणे या बाबींचे काटेकोर पालन करावे. विलेल्या शेळ्यांना दुधासाठी खनिज मिश्रण व खुराकाची मात्रा वाढवावी.</p>
मेंढी	<p>फेब्रुवारीमधील मेंढ्यांतील व्यवस्थापन नवजात कोकरांमध्ये जुलाब व ताप अशी लक्षणे दिसल्यास पशुवैद्यकांच्या सल्ल्यानुसार तातडीने उपचार करावे. पैदाशीच्या मेंढ्यांच्या आहाराकडे लक्ष द्यावे. माजावर आलेल्या मेंढ्यांना नराद्वारे रेतन करावे. पैदाशीकरिता वापरण्यात येणाऱ्या मेंढेनरांच्या खाद्यावर विशेष लक्ष द्यावे. कोकरांना प्रती कोकरू १०० ग्रॅम चारा द्यावा. सकाळच्या वेळी कोकरांना हिरवा झाडपाला खाद्यामध्ये द्यावा. मेंढ्यांना लाव्या-खुरकुत रोग नियंत्रणासाठी लसीकरण करावे. लोकर कातरणीच्या आधी मेंढ्यांना धुवावे.</p>
कुक्कुटपालन	<p>ब्रॉयलर शेडमधील नियोजन अधूनमधून खाद्याची भांडी बुरशीसाठी तपासून घ्यावीत. भांड्यांमध्ये बुरशी आढळून आल्यास ती स्वच्छ धुवावीत. उन्हामध्ये पूर्णपणे वाळवूनच वापरावीत. शेडमध्ये आजारी पक्षी आढळून आल्यास लागलीच बाजूला ठेऊन त्वरित उपचार करावेत. पिल्ले किंवा कोंबडीची मरतूक झाली असल्यास त्यांना लागलीच बाजूला करून रोग निदानासाठी जवळील प्रयोगशाळेमध्ये दाखल करावे. मृत कोंबड्या कधीही उघड्यावर टाकू नयेत. त्यांची जाळून विल्हेवाट लावावी, अन्यथा रोग पसरण्याची शक्यता असते. कोंबड्यांच्या लसीकरणाचा कार्यक्रम काटेकोरपणे पाळावा. लसीकरण अथवा हाताळणी केल्यावर त्यांच्यावरील ताण कमी करणारी औषधे पाण्यामधून द्यावीत. अधूनमधून शेडमधील कोंबड्यांना हलवावे. त्यामुळे त्या नव्या उमेदीने खाद्य खातात. त्यांच्या विक्रीच्या वजनात वाढ होण्यास मदत होते. शेडला लावलेले पडदे वेळोवेळी वर करावेत, त्यामुळे शेडमध्ये हवा खेळती राहण्यास मदत होते.</p>

स्त्रोत :

- १) हवामान पूर्वानुमान : प्रादेशिक हवामान पूर्वानुमान केंद्र, मुंबई.
- २) मागील हवामान : ग्रामीण कृषि मौसम विभाग वेधशाळा विभागीय कृषी संशोधन केंद्र, इगतपुरी, जि. नाशिक.

ठिकाण : विकृसंके, इगतपुरी

दिनांक : १८.०२.२०२५

स्वाक्षरीत/-
प्रमुख अन्वेषक, ग्राकृमौसे, ऐएमएफयु,
इगतपुरी
तथा सहयोगी संशोधन संचालक,
वि.कृ.सं.के., इगतपुरी, जि. नाशिक